

**Примірна інструкція з безпеки
для кабінету (лабораторії) фізики навчального закладу
системи загальної середньої освіти**

1. Загальні положення

- 1.1 Примірна інструкція з безпеки для кабінету(лабораторії) фізики навчального закладу загальної середньої освіти (далі - примірна інструкція) поширюється на всіх учасників навчально-виховного процесу під час проведення занять з фізики (демонстраційних дослідів, лабораторних і практичних робіт) у загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах, інших навчальних закладах першого і другого рівнів акредитації, що надають повну загальну середню освіту (далі – навчальні заклади), незалежно від форм власності.
- 1.2 Примірна інструкція розроблена на основі Державного нормативного акту про охорону праці ДНАОП 9.2.30-1.06-98 “Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу у кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів”, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 16.11.98 № 222.
- 1.3 Примірна інструкція є основою для розробки інструкцій з безпеки під час проведення занять у кабінетах (лабораторіях) фізики навчальних закладів (далі – кабінети фізики). Така інструкція розробляється завідувачем кабінету фізики і затверджується керівником (власником) навчального закладу. Вимоги зазначеної інструкції є обов’язковими для виконання.
- 1.4 Відповідно до Правил безпеки, під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах фізики учні, лаборант проходять інструктаж із безпеки праці та навчання надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, який проводить учитель фізики перед початком занять у кабінеті фізики і реєструється в журналі.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Чітко з’ясуйте порядок і правила безпечного проведення дослідів.
- 2.2. Звільніть робоче місце від усіх непотрібних для роботи предметів і матеріалів. Перевірте наявність і надійність з’єднувальних проводів, приладів та інших предметів, необхідних для виконання завдання.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

- 3.1. Починайте виконувати завдання лише з дозволу вчителя. Виконуйте тільки ту роботу, що передбачена завданням або доручена вчителем.
- 3.2. Розміщуйте прилади, матеріали, обладнання на своєму робочому місці так, щоб запобігти їх падінню або перекиданню.

- 3.3. Для ввімкнення телевізора (комп'ютера), магнітофона використовуйте стабілізатор напруги.
- 3.4. Під час проведення дослідів не допускайте граничних навантажень вимірних приладів.
- 3.5. Слідкуйте за справністю всіх кріплень у приладах і пристроях. Не доторкайтесь до обертових частин машин і не нахилийтеся над ними.
- 3.6. Для складання експериментальних установок користуйтеся провідниками (з кінцевиками і запобіжними чохлами) з міцною ізоляцією без видимих пошкоджень.
- 3.7. Складаючи електричне коло, уникайте перетину провідників; забороняється користуватися провідниками із спрацьованою ізоляцією і вимикачами відкритого типу.
- 3.8. Джерело струму в електричне коло вмикайте в останню чергу. Складене коло вмикайте тільки після перевірки і з дозволу вчителя. Наявність напруги в колі можна перевіряти тільки приладами або покажчиками напруги.
- 3.9. Не доторкайтесь до елементів кола, що не мають ізоляції й перебувають під напругою. Не виконуйте повторно з'єднань у колах і не замінійте запобіжники до вимкнення джерел електроживлення.
- 3.10. Слідкуйте за тим, щоб під час роботи випадково не доторкнутися до обертових частин електричних машин. Не виконуйте повторно з'єднань в електричних колах машин до повної зупинки якоря або ротора машини.
- 3.11. Не доторкайтесь до корпусів стаціонарного обладнання, до затискачів відімкнутих конденсаторів.
- 3.12. Користуйтеся інструментом з ізолюючими ручками.
- 3.13. Після закінчення роботи вимкніть джерело електроживлення, а потім розберіть електричне коло.
- 3.14. Не залишайте робоче місце без дозволу вчителя.
- 3.15. Виявивши несправність в електричних пристроях, що перебувають під напругою, негайно вимкніть джерело електроживлення і повідомте про це вчителя.
- 3.16. Для приєднання споживачів до мережі користуйтеся штепсельними з'єднаннями.
- 3.17. Під час ремонту і роботи електроприладів користуйтеся розетками, гніздами, затискачами з не виступаючими контактними поверхнями.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Прибирання робочих місць після закінчення практичних занять виконуйте з дозволу вчителя.

5. Вимоги безпеки в екстремальних ситуаціях

- 5.1. У разі травмування (поранення, опіки тощо) або поганого самопочуття повідомте вчителя.
- 5.2. У разі виникнення пожежі необхідно:
 - вивести учнів з приміщення;
 - повідомити пожежну охорону;
 - вимкнути електромережу, зачинити вікна і двері, щоб вогонь не поширювався на сусідні приміщення;
 - приступити до ліквідації осередку вогню, при цьому легкозаймисті та горючі рідини й електропроводку слід гасити піском, вогнетривким покривалом, порошковим вогнегасником; знеструмлену електропроводку можна гасити водою або будь-якими наявними вогнегасниками.

ПОЛОЖЕННЯ
про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів

1. Загальні положення

Положення про навчальні кабінети (далі - кабінети) розроблено відповідно до Закону України “Про загальну середню освіту” (651-14) та інших законодавчих актів України.

Дія цього Положення поширюється на навчальні кабінети, що існують і створюються у загальноосвітніх навчальних закладах.

Це Положення визначає загальні та спеціальні вимоги до матеріально-технічного оснащення кабінетів згідно із санітарно-гігієнічними правилами та нормами і є обов’язковим для їх організації в загальноосвітніх навчальних закладах (далі - заклади) незалежно від типу та форми власності.

Кабінетом вважається класна кімната закладу зі створеним навчальним середовищем, оснащеним сучасними засобами навчання та шкільним обладнанням.

2. Мета, завдання та основні форми організації навчальних кабінетів

2.1. Основна мета створення кабінетів полягає у забезпеченні оптимальних умов для організації навчально-виховного процесу та реалізації завдань відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року за N 24 (24-2004-п).

2.2. Завданням функціонування навчальних кабінетів є створення передумов для:

- організації індивідуального та диференційованого навчання;
- реалізації практично-дійової і творчої складових змісту навчання;
- забезпечення в старшій школі профільного і поглибленого навчання;
- організації роботи гуртків та факультативів;
- проведення засідань шкільних методичних об’єднань;
- індивідуальної підготовки вчителя до занять та підвищення його науково-методичного рівня.

2.3. Перед початком навчального року проводиться огляд кабінетів з метою визначення стану готовності їх до проведення занять.

2.4. Державні санітарні правила і норми облаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу мають відповідати вимогам, затвердженим постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63 (v0063588-01) (далі - ДСанПіН 5.5.2.008-01), та ДБН В.2.2-3-97 “Будинки та споруди навчальних закладів”.

3. Типи навчальних кабінетів

3.1. Організація навчальних кабінетів передбачає:
визначення предметної специфіки;
розміщення кабінетів;
оснащення засобами навчання та шкільним обладнанням за єдиними вимогами до упорядкування та удосконалення організаційно-педагогічних умов функціонування цих кабінетів.

3.2. У закладах можуть створюватись такі типи навчальних кабінетів:
кабінети з окремих предметів;
комбіновані кабінети з декількох споріднених предметів - класна кімната з набором навчально-методичної інформації та матеріально-технічного забезпечення для декількох предметів.

3.3. У закладах створюються кабінети: фізики, інформатики, біології, хімії, майстерень трудового навчання, обслуговуючої праці з лабораторними приміщеннями, що прилягають до цих кабінетів, спортивні, актові зали та інші кабінети відповідно до умов і потреб закладу.

Лабораторні приміщення повинні мати вихід до кабінету та окремий вихід у коридор чи на подвір’я школи.

3.4. Переважно у початкових школах і загальноосвітніх навчальних закладах з малою наповнюваністю класів можуть створюватись комбіновані кабінети для викладання споріднених предметів.

Найбільш доцільним є поєднання предметів, що належать до однієї освітньої галузі, мають споріднене обладнання, наприклад хімії та біології, фізики й астрономії, біології і природознавства, правознавства та історії, мови й літератури тощо.

3.5. Майстерні для проведення занять з технічних та обслуговуючих видів праці і комбіновані кабінети - розміщують на першому поверсі, як правило, ізольовано від інших основних приміщень і вони повинні мати окремий вихід на шкільне подвір’я.

3.6. У загальноосвітніх навчальних закладах з допрофесійним або професійним навчанням обладнується кабінет з відповідних навчальних дисциплін (за умови, що школа не обслуговується міжшкільним навчально-виробничим комбінатом).

3.7. Фізкультурно-спортивні зали належить розміщувати не вище другого поверху, актові - не вище третього згідно з ДБН В.2.2-3-97 п.3.8.

3.8. Для дотримання безпечності руху учнів під час перерв, розміщення кабінетів (якщо у школі існує кабінетна система) на поверхах здійснюється шляхом поєднання на одному поверсі (в одному блоці або секції закладу) кабінетів для 5-9 класів, для 10-12 класів - на іншому (в іншому блоці або секції).

Класні кімнати для учнів I класів слід розміщувати не вище другого поверху, а 2-4 - не вище третього згідно з ДБН В.2.2-3-97 п.3.29.

3.9. Розташування кабінетів може змінюватись відповідно до зміни спеціалізації навчального закладу, співвідношення класів та кількості учнів у них чи інших причин.

4. Матеріально-технічне забезпечення навчальних кабінетів

4.1. Комплектація кабінетів обладнання здійснюється відповідно до типових переліків навчально-наочних посібників, технічних засобів навчання та обладнання загального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів.

4.2. Шкільні меблі та їх розміщення у кабінетах (класних кімнатах) та майстернях має відповідати санітарно-гігієнічним правилам та нормам (п.8.2 ДСанПіН 5.5.2.008-01 (v0063588-01) і здійснюватися відповідно до вимог ДБН В.2.2-3-97 "Будинки та споруди навчальних закладів".

У класних кімнатах та кабінетах початкової, основної і старшої школи встановлюються шкільні меблі: парти, (одно-) двомісні учнівські столи та стільці учнівські, в кабінетах хімії, фізики та біології - спеціальні двомісні лабораторні столи, прикріплені до підлоги (трьох розмірів за 4, 5, 6 ростовими групами).

Шкільні меблі мають шість розмірів за ростовими групами та маркуванням їх у вигляді ліній відповідного кольору. Зріст учнів до 115 см (1-а група) - лінія оранжевого кольору, 115-130 см (2-а група) - фіолетового, 130-145 см (3-а група) - жовтого, 146-160 см (4-а група) - червоного, 161-175 см (5-а група) - зеленого і більше 175 см (6-а група) - блакитного.

Парти (столи учнівські) повинні бути тільки стандартні, при цьому стіл і стілець мають бути однієї групи (п. 8.2. ДСанПіН 5.5.2.008-01 (v0063588-01).

У кожному кабінеті (класній кімнаті) слід передбачити наявність меблів двох-трьох розмірів з перевагою одного з них або трансформативні столи зі зміною висоти згідно з антропомітричними даними школярів.

У класних кімнатах повинна бути нанесена кольорова мірна вертикальна лінійка для визначення учням необхідного розміру меблів (п. 8.2 ДСанПіН 5.5.2.008-01 (v0063588-01).

4.3. Робочі місця вчителів фізики, хімії, біології та трудового навчання монтуються на підвищенні, обладнуються демонстраційним столом (у кабінетах хімії та біології з препаратурською частиною - висотою 75 см). Тумби стола оснащують спеціальними пристроями (ящиками) для зберігання інструментів, хімічного посуду, мікропрепаратів і приладів, що використовуються для проведення дослідів. До демонстраційної частини стола (висотою 90 см) підводять електричний струм, воду і каналізацію. Робочі площі столів повинні бути покриті спеціальними матеріалами, стійкими до механічних та термічних пошкоджень, хімічних реактивів. У кабінеті хімії та біології робоче місце вчителя доцільно обладнати витяжною шафою з вільним доступом до неї.

У кабінеті хімії необхідно обладнати демонстраційний стіл витяжною шафою (розміром 64x85x250 см) під кутом 45 град., додатковим місцевим освітленням, підведенням гарячої та холодної проточної води відповідно до вимог ДСанПіН 5.5.2.008-01 (v0063588-01).

4.4. Кабінет фізики забезпечується системою електрообладнання із загальних стаціонарних та спеціалізованих взаємозв'язаних електричних пристроїв і джерел, які вмикаються до мережі змінного трифазного струму (з фазною напругою 127В

або 220В) та однофазного (від 5В до 250В), постійного струму з напругою від 0 до 100В. У лаборантській встановлюється центральний щиток, від якого подається однофазний і трифазний струм на розподільний щиток, з випрямлячем і регулятором напруги (розміщеним поряд з класною дошкою).

До учнівських столів у кабінеті фізики підводиться постійний електричний струм (до 42В).

4.5. У кожному кабінеті (класній кімнаті) розміщується класна (аудиторна) дошка різних видів: на одну, три або п'ять робочих площ у розгорнутому або складеному вигляді. Середній щит класної (аудиторної) дошки на три або п'ять робочих площ може бути використаний для демонстрації екранно-звукових засобів навчання на навісному екрані. На окремих робочих площах залежно від специфіки предмета може бути:

розташовано набірне полотно для демонстрації розрізних карток зі словами, літерами, складами, реченнями, цифрами та лічильним матеріалом тощо - для початкових класів;

нанесено контурну карту України або півкуль - для кабінету географії;

нанесено графічну сітку для проведення уроків каліграфічного письма - для початкової школи;

накреслено графічну сітку для побудови графіків - у кабінетах математики і фізики.

Одна з робочих площ може мати магнітну основу з кріпленнями для демонстрації навчально-наочних посібників (таблиць, карт, моделей-аплікацій тощо).

Робочі площі на звороті дошки можуть бути покриті білим кольором для нанесення написів за допомогою спеціальних фломастерів.

Поряд з класною (аудиторною) дошкою в кабінетах галузі технологій і математики розміщують демонстраційні креслярські інструменти.

4.6. Лабораторні приміщення відповідно до специфіки обладнуються: витяжною шафою, секційними шафами для збереження приладів та лабораторного посуду, металевими шафами або сейфами для збереження хімічних реактивів, рукомийником, столом для підготовки дослідів, приладів і навчально-наочних посібників для занять, однотумбовим столом для роботи вчителя та лаборанта, столом з пристроями для зберігання матеріалів та інструментів для ремонту приладів, пристроями для миття і сушіння посуду та дистильатором, які монтуються на стіні.

4.7. Хімічний посуд зберігається у лабораторних приміщеннях, розташовується окремо у залежності від розміру, виду і матеріалу (пластмаса, скло, метал), з якого він виготовлений.

Посуд для збереження реактивів повинен мати етикетки з чітким і яскравим написом їх назви. Усі шафи для зберігання хімічних реактивів повинні замикатися.

Хімічні реактиви зберігаються та розміщуються залежно від їх властивостей (гігроскопічні реактиви, легкі, горючі і органічні речовини, кислоти).

На посуді з отруйними речовинами має бути етикетка з написом “Отрута”, з горючими - етикетка з написом червоного кольору та знаком оклику - “Вогнебезпечно!”.

4.8. Місця зберігання засобів навчання нумеруються і позначаються назвами на етикетках, що заносяться до інвентарної книги.

4.9. Усі матеріальні цінності кабінету обліковуються в інвентарній книзі встановленого зразка, яка повинна бути прошнурована, пронумерована та скріплена печаткою (додаток 1).

4.10. Матеріальні об’єкти (предмети) і матеріали, що витрачаються в процесі роботи (хімреактиви, посуд, міндобрива тощо) заносяться до матеріальної книги (додаток 2).

4.11. Облік та списання морально та фізично застарілого обладнання, навчально-наочних посібників проводиться відповідно до інструкцій, затверджених Міністерством фінансів України.

4.12. Кабінети і майстерні мають бути забезпечені: аптечкою з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги; первинними засобами пожежогасіння відповідно до Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України (з0800-98).

4.13. Вимоги пожежної безпеки для всіх навчальних приміщень визначаються НАПБ В.01.050-98/920 Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджених спільним наказом Міносвіти України і Головного управління Державної пожежної охорони МВС України від 30.09.98 N 348/70 (з0800-98), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.12.98 за N 800/3240 (із змінами і доповненнями).

5. Навчально-методичне забезпечення навчальних кабінетів

5.1. Навчально-методичне забезпечення кабінетів складається з навчальних програм, підручників, навчальних та методичних посібників (не менше одного примірника кожної назви) з предмету, типовими переліками навчально-наочних посібників та обладнання загального призначення, зразків навчально-наочних посібників, навчального обладнання у кількості відповідно до вимог зазначених переліків.

5.2. Розподіл та збереження засобів навчання і навчального обладнання здійснюються згідно з вимогами навчальних програм за розділами, темами і класами відповідно до класифікаційних груп, у кабінеті (класній кімнаті), лабораторних приміщеннях по секціях меблів спеціального призначення.

5.3. У кабінеті (класній кімнаті) створюється тематична картотека дидактичних та навчально-методичних матеріалів, навчально-наочних посібників, навчального обладнання, розподілених за темами та розділами навчальних програм. Картки розміщуються в алфавітному порядку.

5.4. У кабінеті фізики, інформатики, хімії, майстернях трудового навчання, обслуговуючої праці має бути інструкція і журнали ввідного та періодичного

інструктажу з техніки безпеки, пожежної безпеки.

5.5. Додатково кабінети можуть бути оснащені: підручниками та навчальними посібниками для кожного учня; фаховими журналами; інформаційними збірниками Міністерства освіти і науки України; бібліотечною суспільно-політичною, науково-популярною, довідково-інформаційною і методичною літературою; матеріалами перспективного педагогічного досвіду, розробками відкритих уроків та виховних заходів; інструкція для виконання лабораторних і практичних робіт, дослідів, спостережень, фізичного практикуму тощо; краєзнавчими матеріалами; інструментами і матеріалами для відновлення і виготовлення саморобних засобів навчання.

6. Оформлення навчальних кабінетів

6.1. На вхідних дверях кабінету повинен бути відповідний напис на таблиці з назвою кабінету: “Кабінет фізики”, “Кабінет хімії”, “Кабінет інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій навчання” тощо.

Крім того, на вхідних дверях класної кімнати може бути цифрове позначення та літера класу, за якою закріплений даний клас початкової школи, наприклад “1-А клас”.

6.2. Для оформлення кабінетів передбачено створення навчально-методичних експозицій змінного та постійного характеру.

6.3. До постійних експозицій відповідно до спеціалізації кабінету належать: державна символіка; інструкція з безпеки праці та пожежної безпеки, правила роботи в кабінеті; портрети видатних учених, письменників, композиторів; таблиці сталих величин, основних формул; еволюція органічного світу та його класифікація; таблиця періодичної системи елементів Д.І.Менделєєва, електрохімічний ряд напруг металів, розчинність солей, основ і кислот; системи вимірювання фізичних одиниць; політична карта світу, політико-адміністративна карта України, фізична карта України тощо.

6.4. У класних кімнатах початкової школи необхідно розмістити: правила пожежної безпеки та дорожнього руху; класний куточок, де записано права і обов’язки школярів, правила поведінки учнів, органи самоврядування, відображено життя колективу класу.

6.5. У секційних шафах кабінетів демонструються прилади, колекції, муляжі тощо.

- 6.6. До експозицій змінного характеру належать:
- виставка кращих робіт учнів;
 - матеріали до теми наступних уроків, орієнтовні завдання тематичного оцінювання, державної атестації;
 - додаткова інформація відповідно до навчальної програми, зокрема, про життєвий і творчий шлях письменників, учених, висвітлення поточних подій у нашій країні та за її межами;
 - матеріали краєзнавчого характеру;
 - результати експериментальної та дослідницької роботи учнів;
 - результати учнівських олімпіад, конкурсів, турнірів тощо.
- Матеріали експозицій оновлюються при переході до вивчення нової теми.
- 6.7. Для розташування експозицій використовуються змінні пластинчасті, перфоровані або решітчасті стенди, що розміщують на стінах.
- 6.8. Навчальні кабінети загальноосвітнього навчального закладу повинні бути забезпечені настінними термометрами або психрометрами.

7. Керівництво навчальним кабінетом

- 7.1. Роботою кабінету керує завідувач, якого призначає директор з числа досвідчених учителів наказом по загальноосвітньому навчальному закладу.
- 7.2. Завідувач кабінету несе відповідальність за упорядкування, зберігання й використання навчально-наочних посібників, обладнання та інших матеріальних цінностей.
- 7.3. До обов'язків завідувача кабінетом належать:
- складання перспективного плану оснащення кабінету;
 - забезпечення умов для проведення уроків;
 - сприяння оновленню та удосконаленню матеріальної бази кабінету;
 - систематизація та каталогізація матеріальних об'єктів;
 - забезпечення дотримання в кабінеті правил електричної та пожежної безпеки, чистоти, порядку тощо;
 - систематичне ведення інвентарної книги із занесенням до неї відповідних змін про нові надходження, витрати та списання матеріальних цінностей;
 - керування і контроль за роботою лаборанта, надання йому практичної допомоги та сприяння підвищенню рівня його кваліфікації.
- 7.4. Розмір посадового окладу (ставка заробітної плати) завідувача кабінетом (майстернею) загальноосвітніх навчальних закладів встановлюється згідно з наказом МОН України від 29.03.2001 N 161 (z0303-01), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.04.2001 за N 303/5494.
- 7.5. Перспективний план оснащення кабінету засобами навчання та шкільним обладнанням складає завідувач кабінету за погодженням з директором закладу, у разі необхідності (закупівля і встановлення нового складного обладнання) - з місцевим органом управління освітою, органами державної санітарно-епідеміологічної служби та пожежної охорони.

У відповідності до Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу, затвердженого наказом МОН України від 05.02.2001 N 45 (z0146-01) і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2001 за N 146/5337 і в межах, що належать до компетенції піклувальної ради, робота і матеріально-технічне оснащення навчальних кабінетів контролюються і спрямовуються піклувальною радою загальноосвітнього навчального закладу.

7.6. За згодою директора (заступника директора) закладу приміщення кабінетів можуть використовуватись для проведення уроків з інших предметів, виховних заходів, батьківських зборів.

7.7. Лаборант несе перед завідувачем кабінету відповідальність за належне зберігання навчального обладнання, навчально-наочних посібників, посуду, хімічних реактивів і матеріалів тощо.

7.8. До обов'язків лаборанта належать:

- систематичне вдосконалення своїх знань, практичних умінь і навичок із забезпечення викладання навчального предмету;

- забезпечення в приміщенні навчального кабінету чистоти повітря і порядку розміщення засобів навчання і шкільного обладнання;

- сприяння справності навчального обладнання;

- збереження в належному порядку протипожежних засобів і засобів першої медичної допомоги;

- утримання навчального обладнання в робочому стані і забезпечення безпеки під час виконання учнями лабораторних і практичних робіт, фізичного практикуму;

- дотримання вимог правил пожежної безпеки;

- допомога вчителю в організації проведення демонстраційних дослідів, лабораторних і практичних робіт, позаурочної роботи з навчального предмету;

- щоденне наведення загального порядку в лабораторії, дотримання вимог з техніки безпеки під час закриття кранів для води, вимикання струму на розподільному щиту, освітлення, нагрівальних приладів, миття лабораторного посуду тощо.

Перший заст. Директора Департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

Я.П.Корнієнко

Положення про навчальний кабінет фізики та астрономії загальноосвітнього навчального закладу

1. Загальні положення

Положення про навчальний кабінет фізики (далі - кабінет фізики) розроблено на основі "Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів", затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 20.07.2004 р. № 601.

Це Положення визначає загальні та спеціальні вимоги до матеріально-технічного оснащення кабінетів фізики згідно із санітарно-гігієнічними правилами та нормами і є обов'язковим для їх організації в загальноосвітніх навчальних закладах (далі - заклади) незалежно від типу та форми власності.

Кабінетом вважається класна кімната закладу зі створеним навчальним середовищем, оснащеним сучасними засобами навчання та шкільним обладнанням.

2. Мета, завдання та основні форми організації навчального кабінету фізики

2.1. Основна мета створення кабінетів полягає у забезпеченні оптимальних умов для організації навчально-виховного процесу та реалізації завдань відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року за N 24 (24-2004-п).

2.2. Завданням функціонування кабінету фізики є створення передумов для: організації індивідуального та диференційованого навчання; забезпечення в старшій школі профільного і поглибленого навчання; організації роботи гуртків та факультативів; проведення засідань шкільних методичних об'єднань; індивідуальної підготовки вчителя до занять та підвищення його науково-методичного рівня.

2.3. Перед початком навчального року проводиться огляд кабінетів з метою визначення стану його готовності до проведення занять і складається акт-дозвіл.

3. Матеріально-технічне забезпечення навчального кабінету фізики

3.1 В кабінеті фізики створюють нормальні умови для трудової діяльності учнів і вчителя

3.2. Комплектація кабінетів обладнанням здійснюється відповідно до типових переліків навчально-наочних посібників, технічних засобів навчання та обладнання загального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів.

3.3. Робочі місця учнів у лабораторії - спеціальні двомісні лабораторні столи, прикріплені до підлоги.

3.4. Робоче місце вчителя фізики монтується на підвищенні, обладнується

демонстраційним столом. Тумби стола оснащують спеціальними пристроями (ящиками) для зберігання інструментів, приладів, що використовуються для проведення дослідів. До демонстраційної частини стола (висотою 90 см) підводять електричний струм, воду і каналізацію. Робоча площа стола повинна бути покрита спеціальними матеріалами, стійкими до механічних та термічних пошкоджень. Біля демонстраційного стола, ближче до вікна під кутом до дошки ставиться невеликий письмовий стіл учителя. Тут же розміщений і пульт керування технічними засобами навчання.

3.5. Кабінет фізики забезпечується системою електрообладнання (див. **Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів**, надалі "Правила" п.3.1-3.12) із загальних стаціонарних та спеціалізованих взаємозв'язаних електричних пристроїв і джерел, які вмикаються до мережі змінного трифазного струму (з фазною напругою 127 В або 220 В) та однофазного (від 5 В до 250 В), постійного струму з напругою від 0 до 100 В. У лаборантській встановлюється центральний щиток, від якого подається однофазний і трифазний струм на розподільний щиток, з випрямлячем і регулятором напруги (розміщеним поряд з класною дошкою).

До учнівських столів у кабінеті фізики підводиться змінний електричний струм (до 42 В).

3.6. У кабінеті розміщується класна (аудиторна) дошка різних видів: на одну, три або п'ять робочих площ у розгорнутому або складеному вигляді. Середній щит класної (аудиторної) дошки на три або п'ять робочих площ може бути використаний для демонстрації екранно-звукових засобів навчання на навісному екрані. На окремих робочих площах може бути накреслена графічна сітка для побудови графіків

Одна з робочих площ може мати магнітну основу з кріпленнями для демонстрації навчально-наочних посібників (таблиць, моделей тощо).

Робочі площі на звороті дошки можуть бути покриті білим кольором для нанесення написів за допомогою спеціальних фломастерів.

Поряд з класною (аудиторною) дошкою в кабінеті розміщують демонстраційні креслярські інструменти.

3.7. Лаборантське приміщення повинно мати вихід до кабінету та окремих вихід у коридор чи на подвір'я школи. Воно обладнується: секційними шафами для збереження приладів та лабораторного посуду, ящиками для зберігання таблиць, схем та інших наочних посібників, столом для підготовки дослідів, приладів і навчально-наочних посібників для занять, однотумбовим столом для роботи вчителя та лаборанта, столом з пристроями для зберігання матеріалів та інструментів для ремонту приладів. До лаборантської підводять електричний струм, воду, встановлюють відлив.

3.8. Місця зберігання засобів навчання нумеруються і позначаються назвами на етикетках, що заносяться до інвентарної книги.

3.9. Усі матеріальні цінності кабінету обліковуються в **інвентарній книзі** встановленого зразка, яка повинна бути прошнурована, пронумерована та скріплена печаткою (додаток 1).

3.10. Матеріальні об'єкти (предмети) і матеріали, що витрачаються в процесі роботи (хімреактиви, посуд тощо) заносяться до **матеріальної книги** (додаток 2).

3.11. Облік та списання морально та фізично застарілого обладнання, навчально-наочних посібників проводиться відповідно до інструкцій, затверджених Міністерством фінансів України.

3.12. Кабінет фізики має бути забезпечений:

аптечкою з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги (див. Правила, додаток 1);

первинними засобами пожежогасіння відповідно до Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України (див. Правила п.5.1.-5.3.).

3.13. Вимоги пожежної безпеки визначаються НАПБ В.01.050-98/920 **Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України**, затверджених спільним наказом Міносвіти України і Головного управління Державної пожежної охорони МВС України від 30.09.98 N 348/70, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.12.98 за N 800/3240 (із змінами і доповненнями).

4. Навчально-методичне забезпечення навчального кабінету фізики

4.1. Навчально-методичне забезпечення кабінету складається з навчальних програм, підручників, навчальних та методичних посібників (не менше одного примірника кожної назви), типовими переліками навчально-наочних посібників та обладнання загального призначення, зразків навчально-наочних посібників, навчального обладнання у кількості відповідно до вимог зазначених переліків.

4.2. Розподіл та збереження засобів навчання і навчального обладнання здійснюються згідно з вимогами навчальних програм за розділами, темами і класами відповідно до класифікаційних груп, у кабінеті, лаборантських приміщеннях по секціях меблів спеціального призначення.

4.3. У кабінеті фізики створюється тематична картотека дидактичних та навчально-методичних матеріалів, навчально-наочних посібників, навчального обладнання, картотека аудіовізуальних засобів, відеотека, картотека навчальних комп'ютерних програм, розподілених за темами та розділами навчальних програм.

4.4. На основі картотек створюється **паспорт кабінету фізики**.

4.5. У кабінеті фізики має бути **інструкція з безпеки і журнал інструктажу з безпеки життєдіяльності**.

4.6. Додатково кабінет може бути оснащений:

підручниками та навчальними посібниками для кожного учня;

фаховими журналами;

інформаційними збірниками Міністерства освіти і науки України;

бібліотечною науково-популярної, довідково-інформаційної і методичної

літератури;

матеріалами перспективного педагогічного досвіду, розробками відкритих уроків та виховних заходів;

інструкціями для виконання лабораторних і практичних робіт, дослідів, спостережень, фізичного практикуму тощо;

інструментами і матеріалами для відновлення і виготовлення саморобних засобів навчання.

5. Оформлення навчального кабінету фізики

5.1. На вхідних дверях кабінету повинен бути відповідний напис на таблиці з назвою кабінету: "Кабінет фізики".

5.2. Для оформлення кабінету передбачено створення навчально-методичних експозицій змінного та постійного характеру.

5.3. До постійних експозицій належать:

інструкція з безпеки (див. Примірну інструкцію з безпеки для кабінету фізики в даному спецвипуску);

портрети видатних учених;

таблиці сталих величин, основних формул;

системи вимірювання фізичних одиниць;

5.4. У секційних шафах кабінетів демонструються прилади, посібники тощо.

5.5. До експозицій змінного характеру належать:

виставка кращих робіт учнів;

матеріали до теми наступних уроків, орієнтовні завдання тематичного оцінювання, державної атестації;

додаткова інформація відповідно до навчальної програми, зокрема, про життєвий і творчий шлях учених, історія розвитку науки та техніки

результати експериментальної та дослідницької роботи учнів;

результати учнівських олімпіад, конкурсів, турнірів тощо.

Матеріали експозицій оновлюються при переході до вивчення нової теми.

5.6. Для розташування експозицій використовуються змінні пластинчасті, перфоровані або решітчасті стенди, що розміщують на стінах.

5.7. Навчальний кабінет фізики повинен бути забезпечений метеорологічним куточком.

У кабінеті фізики створюється астрономічний куточок.

6. Керівництво навчальним кабінетом

6.1. Роботою кабінету керує завідувач, якого призначає директор з числа досвідчених учителів наказом по загальноосвітньому навчальному закладу.

6.2. Завідувач кабінету несе відповідальність за упорядкування, зберігання й використання навчально-наочних посібників, обладнання та інших матеріальних цінностей.

6.3. До обов'язків завідувача кабінетом належать:

складання перспективного плану оснащення кабінету;

забезпечення умов для проведення уроків;

сприяння оновленню та удосконаленню матеріальної бази кабінету;
систематизація та каталогізація матеріальних об'єктів;
забезпечення дотримання в кабінеті правил електричної та пожежної безпеки, чистоти, порядку тощо;

систематичне ведення інвентарної книги із занесенням до неї відповідних змін про нові надходження, витрати та списання матеріальних цінностей;

керування і контроль за роботою лаборанта, надання йому практичної допомоги та сприяння підвищенню рівня його кваліфікації.

6.4. Згідно з нормами постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1096 "Про встановлення розміру доплати за окремі види педагогічної діяльності" в п. 41 Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти (в редакції згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 24 лютого 2005 року №118) визначені розміри доплат за завідування навчальними кабінетами. Інструкцією передбачено, що учителям, іншим працівникам загальноосвітніх навчальних закладів за завідування навчальними кабінетами проводиться додаткова оплата у розмірі 10-13 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати). Конкретний розмір доплат установлюється керівником навчального закладу за погодженням з профспілковими комітетом у межах фонду заробітної плати, затвердженого в кошторисі доходів і видатків.

6.5. Перспективний план оснащення кабінету засобами навчання та шкільним обладнанням складає завідувач кабінету за погодженням з директором закладу, у разі необхідності (закупівля і встановлення нового складного обладнання) - з місцевим органом управління освітою, органами державної санітарно-епідеміологічної служби та пожежної охорони.

У відповідності до Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу, затвердженого наказом МОН України від 05.02.2001 N 45 (z0146-01) і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2001 за N 146/5337 і в межах, що належать до компетенції піклувальної ради, робота і матеріально-технічне оснащення навчального кабінету контролюється і спрямовується піклувальною радою загальноосвітнього навчального закладу.

6.6. За погодженням директора закладу приміщення кабінету фізики може використовуватись для проведення уроків з інших предметів, виховних заходів, батьківських зборів.

6.7. Лаборант несе перед завідувачем кабінету відповідальність за належне зберігання навчального обладнання, навчально-наочних посібників, посуду, хімічних реактивів і матеріалів тощо.

6.8. До обов'язків лаборанта належать:

систематичне вдосконалення своїх знань, практичних умінь і навичок із забезпечення викладання навчального предмету;

забезпечення в приміщенні навчального кабінету чистоти повітря і порядку розміщення засобів навчання і шкільного обладнання;

сприяння справності навчального обладнання;

збереження в належному порядку протипожежних засобів і засобів першої медичної допомоги;

утримання навчального обладнання в робочому стані і забезпечення безпеки під час виконання учнями лабораторних і практичних робіт, фізичного практикуму;

дотримання вимог правил пожежної безпеки;

допомога вчителю в організації проведення демонстраційних дослідів, лабораторних і практичних робіт, позаурочної роботи з навчального предмету;

щоденне наведення загального порядку в лабораторії, дотримання вимог з техніки безпеки під час закриття кранів для води, вимикання струму на розподільному щиту, освітлення, нагрівальних приладів, миття лабораторного посуду тощо.

Додаток 1

Форма інвентарної книги

№ з/п	Назва предмета	Інвентарний номер	Коли придбано	Кількість і вартість	Час і причина списання

Додаток 2

Форма матеріальної книги

№ з/п	Назва реактиву, матеріалу	Специфіка реактиву (чистота, концентрація)	Одиниці вимірювання	Наявність(за роками)

Витяги з Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 1 серпня 2001 р. № 563

4.1 Директор навчального закладу

4.1.2) відповідно до Типового положення про службу охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 03.08.93 р. № 73 створює у закладі освіти службу охорони праці, яка безпосередньо підпорядковується йому, або призначає відповідальних за організацію роботи з охорони праці та визначає їх функціональні обов'язки; забезпечує функціонування системи управління охороною праці у закладі освіти;

4.1.3) призначає наказом осіб, відповідальних за стан охорони праці в структурних підрозділах, навчальних кабінетах, лабораторіях, майстернях, спортзалах, тирах тощо;

4.1.4) затверджує посадові інструкції керівників структурних підрозділів, працівників з обов'язковим блоком питань з охорони праці;

4.1.12) організовує роботу з розробки програми вступного інструктажу та забезпечує проведення всіх видів інструктажів.

4.1.13) організовує роботу щодо розроблення та періодичного перегляду інструкцій з безпеки для вихованців, учнів відповідно до цього Положення; перегляд цих інструкцій здійснюється **один раз на 5 років**.

4.2. Заступник директора

4.2.1) організовує і контролює виконання керівниками структурних підрозділів (кабінетів, лабораторій тощо) заходів щодо створення здорових і безпечних умов навчально-виховного процесу;

4.2.2) контролює проведення **паспортизації** навчальних кабінетів, майстерень, лабораторій, спортзалів тощо;

4.2.3) здійснює контроль за безпекою навчального обладнання, приладів, хімреактивів, навчально-наочних посібників тощо, що використовуються під час навчально-виховного процесу відповідно до чинних типових переліків і норм;

4.2.6) один раз на три роки організовує навчання і перевірку знань працівників закладу освіти з охорони праці, входить до складу комісії з перевірки знань;

4.2.7) контролює у структурних підрозділах проведення інструктажів з питань охорони праці учасників навчально-виховного процесу та інструктажів з безпеки життєдіяльності вихованців, учнів;

4.2.8) забезпечує розробку інструкцій з охорони праці для працівників закладів освіти та інструкцій з безпеки для вихованців, учнів, а також розділів вимог охорони праці у методичних рекомендаціях до виконання практичних, лабораторних робіт у навчальних кабінетах, лабораторіях, майстернях тощо.

4.5. Завідувач кабінетом

4.5.1) несе безпосередню відповідальність за безпечний стан робочих місць, обладнання, приладів, інвентарю тощо;

4.5.4) відповідно до цього Положення розробляє і переглядає (один раз на

5 років) інструкції з безпеки під час проведення занять у кабінетах, лабораторіях, навчально-виробничих майстернях тощо;

4.5.5) дозволяє використання обладнання, встановленого в лабораторіях, кабінетах, передбачене чинними типовими переліками, затвердженими Міністерством освіти і науки України;

4.5.8) проводить або контролює проведення викладачем, учителем, вихователем **інструктажів з безпеки життєдіяльності** вихованців, учнів з обов'язковою реєстрацією в журналі обліку навчальних занять (вступний) та в журналі встановленого зразка (первинний, позаплановий, цільовий);

4.6 Учитель, класовод, вихователь, класний керівник:

4.6.1) несе відповідальність за збереження життя і здоров'я вихованців, учнів під час навчально-виховного процесу;

4.6.4) проводить інструктажі

4.6.5) здійснює контроль за виконанням вихованцями, учнями правил (інструкцій) з безпеки;

4.6.8) терміново повідомляє керівника та службу охорони праці закладу освіти про кожний нещасний випадок, що трапився з вихованцем, учнем, організовує надання першої долікарської допомоги потерпілому, викликає медпрацівника.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 р. N 304
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7.07.2006 р. за N 806/12680

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України *(витяги)*

1. Загальні положення

1.1. Це Положення встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників навчальних закладів, установ, організацій та підприємств, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України (далі - установи та заклади освіти), а також навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності учнів, студентів, курсантів, слухачів навчальних закладів.

1.2. Положення розроблене з урахуванням Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 N 15 (з0231-05), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за N 231/10511 (далі - Типове положення).

1.5. В установах та закладах освіти **один раз на 3 роки** складаються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці, які затверджуються наказом.

2. Навчання з питань охорони праці учнів, студентів у навчальних закладах

2.5. У загальноосвітніх навчальних закладах під час трудового і професійного навчання здійснюється навчання з питань охорони праці у вигляді інструктажів з охорони праці. Крім цього, у навчальних закладах, що надають загальну середню освіту, проводиться навчання з питань охорони життя, здоров'я, пожежної, радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху, попередження побутового травматизму (далі - безпека життєдіяльності). Обсяги, зміст навчання та форми перевірки знань з питань безпеки життєдіяльності учнів визначаються навчальними планами і програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України.

3. Організація навчання і перевірки знань працівників з питань охорони праці в установах та закладах освіти

3.1. Відповідно до Типового положення під час прийняття на роботу і в процесі роботи працівники установ та закладів освіти проходять інструктаж, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки в разі виникнення аварій.

3.2. В установах та закладах освіти навчання працівників з питань охорони праці проводиться у вигляді складової частини безпеки життєдіяльності, при цьому кількість годин і тематика навчання з питань охорони праці повинна відповідати Типовому положенню. Навчання і перевірку знань підлягають усі без винятку працівники установ та закладів освіти з урахуванням умов праці та їх

діяльності (педагогічної, громадської тощо).

3.3. Керівники, спеціалісти, особи, на яких покладено відповідальність щодо організації роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності, інші працівники установ та закладів освіти, які є членами відповідної постійно діючої комісії з перевірки знань в установах та закладах освіти, один раз на три роки проходять у встановленому порядку навчання і перевірку знань з питань безпеки життєдіяльності.

3.4. Перевірка знань працівників установ та закладів освіти з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, пожежної, радіаційної безпеки тощо, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

3.5. Особи, які суміщають професії, проходять інструктаж, навчання і перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності з основних професій і з професій за сумісництвом.

3.9. Керівники, заступники керівників районних (міських) органів управління освітою, професійно-технічних та інших навчальних закладів, підпорядкованих регіональним органам управління освітою, а також спеціалісти, викладачі з охорони праці, безпеки життєдіяльності проходять навчання у відповідних закладах післядипломної педагогічної освіти.

3.10. Навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності керівників дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів, їх заступників, відповідальних за охорону праці, педагогічних та інших працівників, які викладають питання безпечного ведення робіт або проводять інструктажі з охорони праці, безпеки життєдіяльності, а також працівників місцевих органів управління освітою проводиться на базі методичних підрозділів відповідних органів управління освітою.

3.11. Усі інші працівники закладів та установ освіти проходять навчання і перевірку знань з охорони праці, безпеки життєдіяльності безпосередньо в установах та закладах освіти, їх структурних підрозділах за місцем роботи обсягом не менше 20 годин.

3.12. Перевірку знань з охорони праці, безпеки життєдіяльності працівників установ та закладів освіти проводять комісії, створені за відповідними

наказами: регіональних органів управління освітою - для працівників за п. 3.9;

місцевих органів управління освітою - для працівників за п. 3.10;

навчального закладу, установи, організації, підприємства - для працівників за п. 3.11.

3.13. Перевірка знань працівників з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності в установах та закладах освіти здійснюється комісією, склад якої затверджується наказом. Головою комісії призначається керівник або його заступник, до службових обов'язків якого входить організація роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності. У разі потреби створення комісій в окремих структурних підрозділах їх очолюють керівники відповідних підрозділів чи їх заступники.

Комісія вважається правочинною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб.

3.14. Усі члени комісії повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності у порядку, установленому Типовим положенням та цим Положенням.

3.15. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці, безпеки життєдіяльності працівників складається членами комісії з урахуванням місцевих умов та затверджується керівником установи чи закладу освіти вищого підпорядкування.

3.16. Формою перевірки знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності працівників є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори, модульні тести тощо), залік або іспит - за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування, а також творчої роботи.

3.19. При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності працівники протягом одного місяця повинні пройти повторну перевірку знань.

3.20. Не допускаються до роботи працівники, які не пройшли навчання і перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності.

3.22. Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на керівника установи та закладу освіти.

5. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності

5.1. Працівники установ та закладів освіти під час прийняття на роботу та періодично повинні проходити інструктажі з питань охорони праці, навчання щодо надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

5.3. Проведення інструктажів з **охорони праці** з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами в навчальних закладах під час проведення **трудового і професійного навчання** здійснюється відповідно до цього Положення.

5.10. Крім проведення інструктажів з охорони праці під час трудового і професійного навчання з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, працівниками навчальних закладів у процесі навчання проводяться **інструктажі з безпеки життєдіяльності**, які містять питання безпеки праці, охорони здоров'я, пожежної, радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху, попередження побутового травматизму, дії у випадку надзвичайних ситуацій тощо.

5.12. Перед початком навчальних занять один раз на рік, а також при зарахуванні або оформленні до навчального закладу вихованця, учня, студента, курсанта, слухача проводиться вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності службами охорони праці. За умови чисельності учасників навчально-виховного процесу в закладах понад 200 вищезазначеними службами проводиться навчання з вихователями, класоводами, класними керівниками, майстрами, кураторами груп тощо, які в свою чергу інструктують вихованців, учнів, студентів, курсантів,

слухачів перед початком навчального року.

Запис про вступний інструктаж робиться на окремій сторінці журналу обліку навчальних занять.

5.13. Первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності проводиться на початку навчального року перед початком занять у кожному кабінеті, лабораторії, майстерні, спортзалі тощо, перед початком зимових канікул, наприкінці навчального року перед початком літніх канікул, а також за межами навчального закладу, де навчально-виховний процес пов'язаний з використанням небезпечних або шкідливих для здоров'я факторів.

Первинний інструктаж проводять викладачі, учителі, класоводи, куратори груп, вихователі, класні керівники, майстри виробничого навчання, тренери, керівники гуртків тощо. Цей інструктаж проводиться з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, аспірантами, а також з батьками, які беруть участь у позанавчальних заходах.

Запис про проведення первинного інструктажу робиться в окремому журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в кожному кабінеті, лабораторії, майстерні, цеху, спортзалі та іншому робочому місці.

Рекомендована форма журналу наведена нижче. Учні і вихованці, які інструктуються, розписуються в журналі, починаючи з 9-го класу.

Первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності також проводиться перед виконанням кожного завдання, пов'язаного з використанням різних матеріалів, інструментів, приладів, на початку уроку, заняття, лабораторної, практичної роботи тощо.

Первинний інструктаж, який проводиться перед початком кожного практичного заняття (практичної, лабораторної роботи тощо), реєструється в журналі обліку навчальних занять, виробничого навчання на сторінці предмета в розділі про запис змісту уроку, заняття. Вихованці, учні, студенти, слухачі, які інструктуються, не розписуються про такий інструктаж.

5.14. Позаплановий інструктаж з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, аспірантами проводиться у разі порушення ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж тощо, при зміні умов виконання навчальних завдань (лабораторних робіт, виробничої практики, професійної підготовки тощо), у разі нещасних випадків за межами навчального закладу. Реєстрація позапланового інструктажу проводиться в журналі реєстрації інструктажів.

5.15. Цільовий інструктаж проводиться з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, аспірантами навчального закладу в разі організації позанавчальних заходів (олімпіади, турніри з предметів, екскурсії, туристичні походи, спортивні змагання тощо), під час проведення громадських, позанавчальних робіт (прибирання територій, приміщень, науково-дослідна робота на навчально-дослідній ділянці тощо). Реєстрація проведення цільового інструктажу здійснюється у журналі реєстрації інструктажів.

Директор департаменту професійно-технічної освіти
Міністерства освіти і науки України Т.М.Десятов

назва навчального закладу
 Розпочато: _____ 20__ р.
 Закінчено: _____ 20__ р.

Затверджено
 Наказ Міністерства освіти
 України і ГУДПО МВС України
 30.09.98 N 348/70

Журнал реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів

Витяги з Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України

(кабінет, лабораторія, майстерня, спортзал тощо)

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Дата проведення інструктажу	Клас, група	Назва інструктажу, назва інструкції	Прізвище, ім'я та по батькові, посада особи, яка провела інструктаж	Підпис особи, яка провела інструктаж	Підпис особи, яку інструктують
1	2	3	4	5	6	7	8

*Учні розписуються, починаючи з 9 класу

Орієнтовний перелік питань первинного інструктажу з безпеки життєдіяльності для учнів

- Загальні відомості про кабінет фізики. Основні небезпечні фактори, що виникають в процесі занять у кабінеті фізики. Питання виробничої санітарії та особистої гігієни, пов'язані з виконанням робіт та перебуванням у кабінеті.
- Безпечна організація робіт та утримання робочого місця.
- Порядок підготовки до виконання робіт.
- Вимоги запобігання електротравматизму.
- Безпечні прийоми та методи роботи; дії при виникненні небезпечної ситуації.
- Характерні причини виробничого травматизму.
- Вимоги безпеки по закінченню роботи.
- Вимоги безпеки в екстремальних ситуаціях.

3.7. Навчання та перевірка знань з питань пожежної безпеки керівних, педагогічних працівників і спеціалістів проводиться один раз на три роки одночасно з перевіркою знань з питань безпеки життєдіяльності (охорони праці). Порядок організації навчання визначається НАПБ Б.02.005-94.

3.8. Керівник (власник) закладу, установи, організації зобов'язаний:

у закладах і установах організовувати проведення навчання з вивчення правил пожежної безпеки:

1 - у дошкільних і позашкільних закладах та установах у вигляді комплексу занять з охорони життя і здоров'я дітей;

2 - у загальноосвітніх навчальних закладах у складі навчальної програми "Охорона життя і здоров'я учнів";

7.1. Навчальні та навчально-виробничі приміщення (класи, кабінети, лабораторії та навчально-виробничі майстерні)

7.1.1. У навчальних та навчально-виробничих приміщеннях слід розміщувати лише потрібні для забезпечення навчального процесу меблі, прилади, моделі, приладдя, посібники, транспаранти тощо (навчально-наочні засоби).

7.1.2. Усі навчально-наочні засоби, які розміщуються у навчальних та навчально-виробничих приміщеннях або в спеціально виділених для цього приміщеннях, мають зберігатися у шафах, стелажах чи на стаціонарно встановлених стійках.

7.1.3. У навчальних та навчально-виробничих приміщеннях зберігаються тільки ті навчально-наочні посібники та навчальне обладнання, проводяться тільки ті досліди та роботи, які передбачені переліками та навчальними програмами.

7.1.6. Кількість парт (столів) в учбових класах та кабінетах не повинна перевищувати граничну нормативну наповнюваність класних груп, яка встановлюється Міністерством освіти і погоджується з Міністерством охорони здоров'я України.

7.1.7. Усі учасники навчально-виховного процесу (учні, вихованці, студенти та співробітники кабінетів, лабораторій та навчально-виробничих майстерень) навчальних закладів, де проводяться практичні заняття, зобов'язані знати пожежну небезпеку застосовуваних хімічних реактивів і речовин, засоби їх гасіння та дотримуватися заходів безпеки під час роботи з ними.

7.1.8. Перед початком проведення лабораторних занять з нової теми керівник, який проводить їх, повинен провести протипожежний інструктаж і зафіксувати його в журналі періодичного інструктажу.

7.1.14. Лабораторні приміщення та навчально-виробничі майстерні слід забезпечити вогнегасниками. Учасники навчально-виховного процесу повинні знати місце, де містяться засоби пожежогасіння, і вміти користуватися у разі виникнення пожежі чи загоряння.

7.1.15. У приміщеннях лабораторій та навчально-виробничих майстерень не дозволяється:

застосовувати для миття підлоги та обладнання легкозаймисті або горючі речовини (бензин, ацетон, гас тощо);

користуватися електронагрівачами з відкритою спіраллю;

залишати без нагляду робоче місце, запалені пальники та інші нагрівальні прилади;

сушити предмети, що можуть горіти, на опалювальних приладах;

зберігати будь-які речовини, пожежонебезпечні властивості яких не досліджені; тримати легкозаймисті та горючі речовини біля відкритого вогню, нагрівальних приладів, пальників тощо;

вилити відпрацьовані легкозаймисті та горючі рідини в каналізацію.

9.8. Вступний протипожежний інструктаж проводиться з:

усіма щойно прийнятими на роботу особами;

учнями і студентами в навчальних закладах перед початком навчання в лабораторіях, майстернях тощо.

9.9. Вступний протипожежний інструктаж проводиться на підставі чинних в об'єктах освіти правил, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки в спеціально обладнаному для цього приміщенні фахівцем, на якого наказом по об'єкту покладені ці обов'язки, з використанням сучасних методів і засобів навчання та наочних посібників.

9.10. Первинний протипожежний інструктаж проводиться безпосередньо на робочому місці до початку виробничої діяльності працівника. Його повинні проходити:

учні (студенти) під час виробничої практики (навчання), а також перед проведенням з ними практичних занять в учбових майстернях, лабораторіях тощо.

9.15. Цільовий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками:

у разі організації масових заходів з учнями та дітьми дошкільного віку.

9.16. Первинний, повторний, позаплановий та цільовий протипожежні інструктажі проводяться безпосередньо керівниками робіт, які пройшли навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Проведення протипожежних інструктажів може здійснюватися разом з проведенням відповідних інструктажів з охорони праці.

Про інструктивно-методичні матеріали
"Безпечне проведення занять у кабінетах природничо-математичного напрямку загальноосвітніх навчальних закладах"

Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
від 01.02.12 №_1/9-72

БЕЗПЕЧНЕ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ У КАБІНЕТАХ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМУ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Інструктивно-методичні матеріали

Державна політика з безпеки життєдіяльності в галузі освіти базується на принципі пріоритету життя і здоров'я учасників навчально-виховного процесу, повної відповідальності роботодавця, керівника навчального закладу за створення належних, безпечних і здорових умов навчання та праці.

Неухильне дотримання вимог безпеки життєдіяльності (система знань з питань охорони життя, здоров'я, пожежної, радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху, попередження побутового травматизму, дії у випадках надзвичайних ситуацій тощо) усіма учасниками навчально-виховного процесу є елементом дисципліни освітнього процесу, культури безпеки життєдіяльності.

Вимоги безпеки, наведені в цих Інструктивно-методичних матеріалах, поширюються на кабінети природничо-математичного напрямку (фізики, хімії, біології, математики, географії), у яких навчаються учні загальноосвітніх навчальних закладів (далі - навчальні заклади) і які можуть мати джерела небезпечностей.

1. Перелік нормативно-правових документів, що регулюють відношення суб'єктів освітнього процесу з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності:

- Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 №563, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.11.2001 за № 969/6160 (далі - Положення про організацію охорони праці);

- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу, затверджені постановою Головного санітарного лікаря України від 14.08.2001 № 63, погоджені Міністерством освіти і науки України 05.06.2001 № 1/12-1459 (далі - ДСанПіН5.2.2.008-01);

- Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти України і Головного управління Державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.98 № 348/70, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17.12.98 за № 800/3240 (зі змінами) (далі - Правила пожежної безпеки);

- Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної

політики України від 09.01.98 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.98 за № 93/2533 (далі - Правила безпечної експлуатації електроустановок);

- Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 16.03.2004 № 81, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17.05.2004 за № 620/9219 (далі - Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики).

- Правила безпеки під час проведення навчання з біології в загальноосвітніх навчальних закладах, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.11.2010, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 03.12.2010 за № 1215/18510 (далі - Правила безпеки під проведення навчання з біології).

- Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 № 304, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07.07.2006 за № 806/12680 (далі - Положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці).

- Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 31.08.2001 № 616, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.12.2001 за № 1093/6284 (далі - Положення про порядок розслідування нещасних випадків).

2. Загальні положення

Закон України "Про освіту" (стаття 26) визначає, що забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання, праці та виховання у навчальних закладах покладається на їх власника або уповноважений ним орган, керівника навчального закладу.

Відповідно до Положення про організацію охорони праці особисту відповідальність за створення безпечних умов навчально-виховного процесу несе керівник навчального закладу.

Завідувачі кабінетів, учителі, керівники предметних гуртків несуть відповідальність за безпечний стан робочих місць, обладнання, приладів, інвентарю тощо. Вони здійснюють заходи для створення здорових і безпечних умов навчально-виховного процесу, забезпечують виконання чинних правил і норм з безпеки і гігієни праці та навчання.

Завідувачі кабінетів, учителі, керівники гуртків один раз на три роки проходять навчання з безпеки життєдіяльності з наступною перевіркою знань відповідно до Положення про організацію охорони праці.

Відповідальність за стан електрообладнання, вентиляції, водопровідної і каналізаційної мереж і сантехнічних споруд у кабінетах несуть особи, призначені наказом керівника навчального закладу.

Приміщення кабінетів природничо-математичного напрямку мають відповідати вимогам:

ДСанПіН 5.5.2.008-01;

Правил безпечної експлуатації електроустановок;

Правил пожежної безпеки.

Перед початком нового навчального року кабінети (лабораторії) навчального закладу приймає комісія, створена за наказом керівника навчального закладу, про що складається **акт-дозвіл на проведення занять** (додаток 1).

На кабінети (лабораторії) мають бути **паспорти**, які визначають основні параметри: освітлення, площа, наявність інженерних мереж (водопостачання, каналізація, вентиляція, тепломережа, електромережа), забезпечення меблями, обладнанням, підручниками, посібниками, приладдям тощо (додаток 2).

У кабінетах природничо-математичного напрямку проводяться навчальні заняття з використанням засобів інформаційних та комунікаційних технологій.

Під час проведення таких занять вимоги безпеки визначаються Правилами безпеки під час навчання в кабінетах інформатики.

У кабінетах дозволяється користуватися кіно-, відео- та мультимедійною апаратурою за умов, якщо:

забезпечено вихід з кабінету в коридор або на сходову пл ошадку;

електропроводка в кабінеті стаціонарна і виконана відповідно до вимог Правил безпечної експлуатації електроустановок;

виконується інструкція з експлуатації апаратури.

Сучасні технічні засоби навчання, до яких належать комп'ютер, мультимедійний проектор, проекційний екран та інтерактивна дошка, повинні бути заземлені за схемами, які розміщені в технічних описах та інструкціях, що додаються до пристроїв.

Електронні засоби загального та навчального призначення для кабінетів повинні мати відповідний гриф відповідно до Порядку надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2008 № 537, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.07.2008 за № 628/15319, та позитивний висновок санітарно-епідеміологічної експертизи відповідно до Порядку проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.03.2006 № 120, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.03.2006 за № 362/12236.

Відповідно до Правил безпеки під час навчання в кабінетах інформатики використання персональних комп'ютерів для навчальних занять, спеціальних периферійних пристроїв дозволяється за умови сертифікації в Україні згідно з державною системою сертифікації УкрСЕПРО та наявності позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи Міністерства охорони здоров'я.

Учитель, який проводить навчання в кабінетах природничо-математичного напрямку, повинен стежити і перевіряти комплектиність і справний стан протипожежного обладнання, засобів надання першої допомоги. Він повинен систематично контролювати роботу лаборанта і надавати йому практичну допомогу з метою попередження нещасних випадків.

Лаборант, який працює під керівництвом завідувача кабінету, учителя, відповідає за зберігання обладнання, підготовку його до лабораторних і практичних

робіт, демонстраційних дослідів, здійснює профілактичне обслуговування (видалення вологи і витирання пилу, змащування окремих деталей тощо) приладів та апаратури, пристроїв і приладдя.

З метою попередження травматизму учнів під час проведення навчання в кабінетах природничо-математичного напрямку слід виконувати такі вимоги:

під час роботи із скляними приладами необхідно користуватися скляними трубками, що мають оплавлені краї;

при нагріванні речовин в пробірці або колбі слід їх закріплювати в тримачі для пробірок або в лапці штатива;

слід обережно користуватися гострими і ріжучими інструментами (скальпелі, ножиці, леза, препарувальні голки, циркуль, транспортир, лінійка, каркасні математичні моделі геометричних тіл тощо).

Для безпечного проведення лабораторних і практичних робіт, що передбачають використання небезпечних і шкідливих речовин, важливе значення має використання спецодежy та індивідуальних засобів захисту. Усі учні мають бути забезпечені халатами, захисними рукавичками і захисними окулярами або маскою. У кабінеті слід мати достатню кількість захисних окулярів (або масок), розрахованих на кількість учнів у класі.

Кабінети обладнуються аптечкою з набором медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь та інформацією про місце знаходження і номер телефону найближчого лікувально-профілактичного закладу, де можуть надати кваліфіковану медичну допомогу.

У разі скоєння нещасного випадку, що трапився з учнем під час проведення навчально-виховного процесу в кабінеті (лабораторії) учитель повинен терміново організувати надання першої допомоги потерпілому відповідно до Положення про порядок розслідування нещасних випадків.

2. 1. Проведення інструктажів з питань безпеки життєдіяльності

Відповідно до Положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці в кабінетах природничо-математичного напрямку навчальних закладів обов'язково проводять навчання з питань безпеки життєдіяльності за допомогою системи інструктажів з питань безпеки життєдіяльності.

Порядок проведення, тематика та організація проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів визначається Положенням про організацію роботи з охорони праці.

Інструктажі з безпеки життєдіяльності з учнями проводять завідувачі кабінету (лабораторії), учителі (викладачі).

На початку навчального року перед початком занять у кожному кабінеті, лабораторії проводиться первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності.

Мета проведення первинного інструктажу - формування відповідального ставлення учнів до питань особистої безпеки та безпеки тих, хто оточує, свідоме розуміння необхідності захисту та збереження свого власного здоров'я, дотримання правил безпечної поведінки в умовах виникнення екстремальних ситуацій, у тому

числі аварій, і уміння надати першу допомогу і самопомогу у разі нещасних випадків.

Реєстрація такого інструктажу проводиться в журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в кожному кабінеті (лабораторії).

Перед початком вивчення навчальної теми, виконання завдання, пов'язаних з використанням різних матеріалів, інструментів, приладів, на початку уроку, заняття, лабораторної, практичної роботи тощо також проводиться первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності.

Про проведення такого первинного інструктажу в журналі обліку навчальних занять на сторінці предмета в розділі змісту уроку, заняття робиться запис: "Інструктаж з БЖД". Учні, які інструктуються, не розписуються про такий інструктаж.

Позаплановий інструктаж з учнями проводиться у разі порушення ними вимог норм і правил, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж тощо, при зміні умов виконання навчальних завдань (лабораторних, практичних робіт тощо), у разі нещасних випадків за межами навчального закладу (екскурсії, подорожі тощо).

Реєстрація позапланового інструктажу проводиться в журналі реєстрації інструктажів.

Під час проведення позанавчальних заходів у кабінетах (лабораторіях) природничо-математичного напрямку (конкурси, олімпіади, турніри з предметів, екскурсії, подорожі) або заходів навчального призначення (прибирання приміщення, дослідна робота на навчально-дослідній ділянці, в куточку живої природи тощо) з учнями проводиться цільовий інструктаж. Реєстрація проведення цільового інструктажу здійснюється у журналі реєстрації інструктажів.

4. Особливості безпеки під час проведення занять в кабінетах (лабораторіях) фізики

Навчальні прилади та вироби, призначені для лабораторних робіт і демонстрацій в кабінеті фізики, за способом захисту людини від ураження електричним струмом повинні задовольняти вимогам до приладів II класу (мати подвійну або посилену ізоляцію) або III класу (приєднуватися до джерел живлення з напругою, не вищою за 42 В).

Для забезпечення електробезпеки в електромережах кабінету фізики необхідно застосовувати їх електричне розділення.

Розділення електричної мережі на окремі розгалуження, які електрично не пов'язані між собою, слід виконувати за допомогою розподільного трансформатора.

Струмопровідні частини пристроїв, що встановлені в кабінеті фізики, треба надійно закривати захисними засобами (кожухами). Не дозволяється використовувати обладнання, прилади, проводи і кабелі з відкритими струмопровідними частинами.

Прокладання, закріплення, ремонт і приєднання проводів до споживачів і мережі слід виконувати тільки за умови вимкненої напруги. У місцях, де можливе механічне

пошкодження проводів, кабелів, їх треба додатково захищати діелектричними засобами.

Щоб уникнути ураження електричним струмом у разі доторкування до патрона, гвинтову металеву гільзу патрона слід з'єднати з нульовим, а не фазовим проводом, а однополюсні вимикачі, запобіжники треба встановлювати лише в розрив кола фазового проводу.

Трьохпроводну електричну мережу необхідно підводити до електрощита керування. Електричний щит керування треба оснащувати кнопкою (рубильником) аварійного вимикання.

З електрощита управління лінію однофазного струму необхідно підводити через захисно-вимикаючий пристрій шкільний (ЗВПШ) до демонстраційного столу і пульта керування комплексом апаратури електропостачання. У цьому разі запобіжники і вимикачі треба ставити тільки в коло фазового проводу.

Обладнання необхідно вмикати послідовно від спільного вимикача до вимикачів кід, що розгалужуються; останні в цьому випадку повинні бути вимкнені. Вимикають обладнання у зворотному порядку.

Не дозволяється використовувати нестандартні запобіжники. На запобіжниках повинен зазначатись номінальний струм.

Під час налагодження та експлуатації осцилографів і телевізорів необхідно особливо обережно поводитися з електронно-променевою трубкою, неприпустимі удари по трубці або потрапляння на неї розплавленого припою, бо від цього трубка може вибухнути.

Не дозволяється вмикати без навантаження випрямлячі, бо можливе нагрівання електролітичних конденсаторів фільтра, що може призвести до вибуху.

Не дозволяється перевищувати межі допустимих частот обертання відцентрової машини, універсального електродвигуна, обертового диску, що зазначені в технічних описах. Під час демонстрування необхідно стежити за справністю усіх кріплень у цих приладах. Щоб запобігти травмуванню під час демонстрації цих пристроїв перед робочим місцем необхідно встановити захисний екран.

Для вимірювання напруги і сили струму вимірювальні прилади слід з'єднувати провідниками з надійною ізоляцією, що мають одно-, двополюсні вилки. Приєднувати вилки (шуп) до схеми потрібно однією рукою, а друга рука не повинна торкатися шасі, корпусу приладу, пристроїв та інших електропровідних елементів. Особливо треба бути обережним при роботі з друкованими схемами, для яких характерні малі відстані між сусідніми провідниками друкованої плати.

Відповідно до Типової інструкції з охорони праці при проведенні робіт з лазерними апаратами, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР від 26.05.88 № 06-14/20 (НАОП 9.1.50-5.01-88), не дозволяється експлуатувати лазерну установку без захисного заземлення, необхідно обмежити екраном поширення променя вздовж демонстраційного стола. Не дозволяється робити будь-які регулювання, якщо знята верхня частина корпусу.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор _____

(назва навчального закладу)

(підпис) (ПІБ)

"__" _____ 20__ р.

Акт - дозвіл (орієнтовний)
на проведення занять у кабінеті фізики

Ми, ті що підписалися, комісія у складі директора _____, голови профспілкового комітету _____, завідувача кабінету фізики _____, представника управління освіти _____, громадського інспектора з охорони праці _____ склали цей акт у тому, що у кабінеті фізики:

- робочі місця для учнів обладнані та відповідають нормам з охорони та безпеки праці, вимогам виробничої санітарії та віковим особливостям учнів;
- наявні інструкції з безпеки під час проведення занять у кабінеті фізики, які оформлені відповідно до вимог нормативних актів.

Електрообладнання відповідає нормам безпечної експлуатації електроустановок.

Завідувач кабінету фізики, учителі фізики, лаборант пройшли навчання і перевірку знань з питань безпечної організації роботи в кабінеті.

Кабінет фізики укомплектований первинними засобами гасіння пожежі та медичною аптечкою.

"__" _____ 20__ р.

Директор

Підпис ПІБ

Завідувач кабінету фізики

Підпис ПІБ

Голова ПК

Підпис ПІБ

Представник управління освіти

Підпис ПІБ

Громадський інспектор з охорони праці

Підпис ПІБ

Паспорт кабінету фізики (орієнтовний)

Загальноосвітній навчальний заклад _____
(повна назва навчального закладу)

Адреса _____
(поштова адреса навчального закладу)

Місце розташування кабінету _____
(поверх, № кабінету)

Загальна площа кабінету _____ кв. м, лаборантської _____ кв. м

Меблі:

Столи учнівські _____ шт.,	стілці учнівські _____ шт.,
Робочий стіл учителя _____ шт.,	стілці вчителя _____ шт.,
Демонстраційний стіл _____ шт.,	магнітна дошка _____ шт.,
Дошка шкільна _____ шт.,	комп'ютерна дошка _____ шт.,
Екран _____ шт.,	принтер _____ шт.,
Комп'ютер _____ шт.,	сканер _____ шт.,
Ксерокс _____ шт.,	проектор _____ шт.,
Шафа _____ шт.,	витяжна шафа _____ шт.,
Інше _____ шт.	

Орієнтовний перелік навчально-наочних посібників і навчального обладнання:

№ за пор.	Назва	Кількість	Місце знаходження
	Обладнання		
	Підручники		
	Навчальні посібники		
	Методичні посібники		
	Навчально-методичні посібники		
	Приладдя		
	Інші матеріальні цінності кабінету фізики		

Директор _____

Підпис _____

ПІБ _____

Завідувач кабінету _____

Підпис _____

ПІБ _____

Голова профспілки _____

Підпис _____

ПІБ _____

МП _____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ТА ОБЛІКУ ІНСТРУКТАЖІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Отже, враховуючи вищенаведені витяги з Положень та Правил, рекомендуємо наступну схему проведення інструктажів:

Класний керівник проводить:

- вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності перед початком навчальних занять. Запис про вступний інструктаж робиться на окремій сторінці журналу обліку навчальних занять;

- первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності перед початком зимових канікул та наприкінці навчального року перед початком літніх канікул. Запис про проведення первинного інструктажу робиться в окремому журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в класного керівника;

- позаплановий інструктаж у разі нещасних випадків за межами закладу освіти. Запис про проведення позапланового інструктажу робиться в окремому журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в класного керівника;

- цільовий інструктаж з безпеки життєдіяльності у разі організації екскурсій, туристичних походів, під час проведення громадських, позанавчальних робіт (прибирання територій, приміщень). Запис про проведення цільового інструктажу робиться в окремому журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в класного керівника.

Вчитель фізики проводить;

- первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності (сюди входить і протипожежний інструктаж) на початку занять у кабінеті (на першому уроці кожного навчального року). Запис про проведення первинного інструктажу робиться в окремому журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в кабінеті;

- первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності перед початком кожної лабораторної роботи, роботи фізпрактикуму, який реєструється в журналі обліку навчальних занять на сторінці предмета в розділі про запис змісту уроку. (Примірні інструкції для проведення даного інструктажу наводяться в зошитах для лабораторних робіт. Вчитель при проведенні даного інструктажу наголошує учням на ті питання інструкції, які стосуються даної лабораторної роботи чи роботи фізпрактикуму);

- позаплановий інструктаж з безпеки життєдіяльності у разі порушення учнями вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж, у разі нещасних випадків за межами закладу освіти під час проведення екскурсій. Реєстрація позапланового інструктажу проводиться в журналі реєстрації інструктажів, що зберігається в кожному кабінеті;

- цільовий інструктаж з безпеки життєдіяльності з учнями у разі організації позанавчальних заходів (олімпіади, екскурсій). Реєстрація проведення цільового інструктажу здійснюється у журналі реєстрації інструктажів.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України

16 липня 2012 року № 992

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03.08.2012 за № 1332/21644

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

В КАБІНЕТАХ (ЛАБОРАТОРІЯХ) ФІЗИКИ

ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

(витяги)

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила встановлюють вимоги безпеки під час проведення занять у кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від форм власності (далі - навчальні заклади).

Правила є обов'язковими для навчальних закладів і працівників навчальних закладів у межах покладених на них функціональних обов'язків.

1.2. На заняттях з фізики використовують технічні засоби навчання та обладнання навчального та загального призначення відповідно до базового переліку засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для навчальних кабінетів навчальних закладів (з природничо-математичних і технологічних дисциплін), що визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України.

1.3. Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2001 року № 563, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2001 року за № 969/6160 (зі змінами) (далі - Положення про організацію роботи з охорони праці), комісія приймає навчальний заклад до нового навчального року, у тому числі й кабінети (лабораторії) фізики (далі - кабінети фізики).

1.4. У кабінетах фізики дозволяється використовувати електричне обладнання (вироби), що відповідає вимогам Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09 січня 1998 року № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533 (далі - НПАОП 40.1-1.21-98).

1.5. Кабінети фізики забезпечуються аптечкою та інформацією про місцезнаходження і номер телефону найближчого закладу охорони здоров'я, де можуть надати кваліфіковану медичну допомогу.

Орієнтовний перелік медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь для аптечки кабінетів фізики загальноосвітнього навчального закладу наведено у додатку 1 до цих Правил.

II. Вимоги до приміщення кабінетів фізики

1. Вимоги до розміщення кабінетів фізики, їх обладнання

1.1. Площа приміщення кабінетів фізики, їх лаборантських, розміщення лабораторних меблів та мікроклімат мають відповідати вимогам ДСанПіН 5.2.2.008-01 "Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу", затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 року № 63 (далі - ДСанПіН 5.2.2.008-01).

1.2. У лаборантській кімнаті при кабінеті фізики необхідно встановлювати шафи (стелажі) для зберігання демонстраційного обладнання. За потреби в лаборантській може бути влаштовано універсальний стіл (верстак, препаратський стіл), на якому вчитель (лаборант) у процесі підготовки до занять виконує роботи з ремонту обладнання, підготовки дослідів та експериментів.

1.3. Лаборантські приміщення кабінетів фізики повинні мати внутрішнє сполучення з кабінетом. Необхідно передбачити другий вихід із лаборантської у коридор, на сходи, в рекреаційне або інше суміжне приміщення.

1.4. Згідно з ДСанПіН 5.2.2.008-01 підлога в кабінеті повинна бути на теплій основі.

Не дозволяється покривати підлогу в кабінеті матеріалами, що утворюють щілини або нестійкі проти дії агресивних речовин (паркет, ламінат).

1.5. Розміщення лабораторних меблів і обладнання у кабінетах повинно забезпечувати зручність, безпечне виконання робіт і відповідати вимогам ДСанПіН 5.2.2.008-01.

1.6. Відповідно до ДСанПіН 5.2.2.008-01 кабінети та лаборантські необхідно забезпечувати водопроводом і каналізацією.

2. Освітлення

2.1. Згідно з ДСанПіН 5.2.2.008-01 найменша загальна штучна освітленість горизонтальних поверхонь на рівні 0,8 м від підлоги повинна бути для навчальних кабінетів не нижча 150 лк у разі використання ламп розжарювання і 300 лк у разі використання люмінесцентних ламп із світло-жовтим спектром випромінювання; коефіцієнт природної освітленості (далі - КПО) для горизонтальних поверхонь лабораторних столів повинен бути не менший ніж 2,0 %.

2.2. Штори затемнення, які використовуються під час проведення занять, у неробочому стані не повинні зменшувати природну освітленість у кабінетах. Регулювання відкриття штор має здійснюватися вчителем кнопкою біля вчительського столу.

2.3. Не дозволяється застосовувати люмінесцентні лампи і лампи розжарювання без світлорозсіювальної арматури.

Розташовувати світильники необхідно рядами, передбачивши можливість їх автономного вимикання.

2.4. Нагляд за станом та експлуатацією освітлювальних установок покладається

на електрика або особу, відповідальну за електрогосподарство навчального закладу, яка має групу кваліфікації з електробезпеки не нижче третьої.

3. Електрична мережа

3.1. Електрична мережа кабінетів має відповідати вимогам НПАОП 40.1-1.21-98.

3.2. Електрообладнання кабінетів із напругою живлення понад 42 В змінного струму і понад 110 В постійного струму необхідно заземлювати відповідно до вимог НПАОП 40.1-1.21-98.

3.3. Для забезпечення електробезпеки в електромережах кабінету фізики необхідно застосовувати їх електричне розділення.

Розділення електричної мережі на окремі розгалуження, які електрично не пов'язані між собою, слід виконувати за допомогою розподільного трансформатора.

3.4. Струмопровідні частини пристроїв, що встановлені в кабінетах, треба надійно закривати захисними засобами (кожухами). Не дозволяється використовувати обладнання, прилади, проводи і кабелі з відкритими струмопровідними частинами.

3.5. Радіатори і трубопроводи опаловальної, каналізаційної та водо- провідної систем слід обладнувати захисними засобами, які виготовляються з ізоляційних матеріалів.

3.6. Прокладання, закріплення, ремонт і приєднання проводів до споживачів і мережі виконуються тільки за умови вимкненої напруги. У місцях, де можливе механічне пошкодження проводів, кабелів, їх треба додатково захищати діелектричними засобами.

3.7. Щоб уникнути ураження електричним струмом у разі доторкування до патрона гвинтову металеву гільзу патрона слід з'єднувати з нульовим, а не фазовим проводом, а однополюсні вимикачі, запобіжники треба встановлювати лише в розрив кола фазового проводу.

3.8. Трипровідну електричну мережу необхідно підводити до електрощита керування. Електричний щит керування треба оснащувати кнопкою (рубильником) аварійного вимикання.

3.9. У кабінеті фізики з електрощита керування лінію однофазного струму необхідно підводити через захисно-вимикальний пристрій до демонстраційного столу і пульта керування комплексом апаратури електропостачання. У цьому разі запобіжники і вимикачі треба ставити тільки в коло фазового проводу.

3.10. Обладнання кабінету фізики необхідно вмикати послідовно від спільного вимикача до вимикачів кіл, що розгалужуються; останні в цьому випадку повинні бути вимкнені. Вимикають обладнання у зворотному порядку.

3.11. У кабінетах фізики не дозволяється використовувати нестандартні запобіжники. На запобіжниках повинен зазначатись номінальний струм.

Не дозволяється застосовувати запобіжники, через які може проходити струм, що перевищує номінальний більш як на 25%.

3.12. Якщо помічено несправності в електромережі, у тому числі і у випадку виходу з ладу електролампи чи запобіжника, необхідно повідомити електрика або

відповідального за електрогосподарство навчального закладу.

4. Опалення і вентиляція

4.1. Кабінети фізики та лаборантська забезпечуються опаленням і припливно-втяжною вентиляцією відповідно до ДСанПіН 5.2.2.008-01 з таким розрахунком, щоб у приміщеннях підтримувалися температура у межах 17-20°C, вологість – 40-60 %, швидкість руху повітря - 0,1 м/с.

4.2. Природна вентиляція здійснюється за допомогою фрагуг або кватирок із зручними пристроями, що дають змогу легко відчиняти і зачиняти їх, стоячи на підлозі.

5. Пожежна безпека

5.1. Приміщення кабінетів та лаборантської повинні відповідати вимогам Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19 жовтня 2004 року № 126, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04 листопада 2004 року за № 1410/10009 (далі - НАПБ А.01.001-2004).

5.2. Приміщення кабінетів та лаборантської слід забезпечувати первинними засобами пожегогасіння згідно з Типовими нормами належності вогнегасників, затвердженими наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02 квітня 2004 року № 151, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 29 квітня 2004 року за № 554/9153. Їх технічне обслуговування необхідно здійснювати відповідно до паспортів заводів-виготовлювачів, а також регламентів технічного обслуговування.

5.3. Приміщення кабінетів фізики необхідно забезпечити планом-схемою евакуації на випадок пожежі та інструкцією щодо заходів пожежної безпеки.

III. Вимоги безпеки під час проведення занять у кабінетах фізики

1. Вимоги безпеки під час роботи з технічними засобами навчання

1.1. У кабінетах фізики дозволяється користуватися кіно-, відео- та мультимедійною апаратурою.

1.2. У кабінетах фізики можуть проводитися навчальні заняття з використанням засобів інформаційних та комунікаційних технологій.

Під час проведення таких занять учитель користується цими Правилами та Правилами безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затвердженими наказом Держнаглядохоронпраці України від 16 березня 2004 року № 81, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 17 травня 2004 року за № 620/9219 (далі - НПАОП 80.0-1.12-04).

1.3. Електронні засоби загального та навчального призначення для кабінетів повинні мати гриф відповідно до Порядку надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2008 року № 537, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 липня 2008

року за № 628/15319, та позитивний висновок санітарно-епідеміологічної експертизи відповідно до Порядку проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09 жовтня 2000 року № 247, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 січня 2001 року за № 4/5195 (із змінами).

1.4. Відповідно до НПАОП 80.0-1.12-04 використання персональних комп'ютерів для навчальних занять, спеціальних периферійних пристроїв дозволяється за умови сертифікації в Україні згідно з державною системою сертифікації УкрСЕПРО та наявності позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи Міністерства охорони здоров'я України.

1.5. Сучасні технічні засоби навчання, до яких належать комп'ютер, мультимедійний проектор, проєкційний екран та інтерактивна дошка, повинні бути заземлені за схемами, які розміщені в технічних описах та інструкціях, що додаються до пристроїв.

1.6. Мультимедійний проектор кабінетів фізики повинен мати світловий потік (яскравість) у межах 2000 люменів.

IV. Вимоги безпеки під час проведення практичних занять (демонстраційних дослідів, лабораторних та практичних робіт)

1. Загальні положення

1.1. Учителі фізики, лаборанти готують і проводять демонстраційні досліди, лабораторні та практичні роботи тощо (далі експерименти), обов'язково дотримуючись цих Правил.

1.2. Навчальні прилади та вироби, призначені для проведення експериментів, за способом захисту людини від ураження електричним струмом повинні задовольняти вимоги до приладів II класу (мати подвійну або посилену ізоляцію) або III класу (приєднуватися до джерел живлення з напругою, не вищою за 42 В).

1.3. Під час роботи, якщо є ймовірність розривання посудини внаслідок нагрівання, нагнітання або відкачування повітря, на демонстраційному столі встановлюють захисний екран, при цьому вчитель повинен користуватися захисними окулярами. Якщо посудина розірветься, не дозволяється прибирати шматки скла незахищеними руками, потрібно користуватися щіткою та совком. Аналогічно прибирають залізні ошурки, що використовуються для спостереження ліній магнітної індукції.

Не дозволяється закривати посудину з гарячою рідиною притертим корком доти, доки вона не охолоне; брати прилади з гарячою рідиною незахищеними руками.

1.4. Температура зовнішніх елементів виробів, що нагріваються в процесі експлуатації, не повинна перевищувати 46 °С.

Якщо температура нагрівання зовнішніх елементів виробу вища, на видному місці цього виробу наносять попереджувальний напис: "Бережись опіку!"

Для проведення експериментів слід використовувати тільки сухий спирт як пальне для спиртівки. Не дозволяється користуватися бензином, ефіром,

застосовувати металеві пароутворювачі, лампи лабораторні бензинові.

2. Вимоги безпеки у кабінетах фізики

2.1. Правила поведінки у кабінеті фізики:

під час демонстрації роботи відцентрової машини, універсального електродвигуна, обертового диска перед робочим місцем необхідно встановити захисний екран для попередження травмування;

для вимірювання напруги і сили струму вимірювальні прилади слід з'єднувати провідниками з надійною ізоляцією, що мають одно-, двополюсні вилки (щупи). Приєднувати вилки (щупи) до схеми потрібно однією рукою, а друга рука не повинна торкатися шасі, корпусу приладу, пристроїв та інших електропровідних елементів. Особливо треба бути обережним при роботі з друкованими схемами, для яких характерні малі відстані між сусідніми провідниками друкованої плати;

під час налагодження та експлуатації необхідно особливо обережно поводитися з приладами та пристроями, що мають електронно-променеві трубки, неприпустимі удари по трубці, бо від цього трубка може вибухнути;

не дозволяється вмикати без навантаження випрямлячі, бо можливе нагрівання електролітичних конденсаторів фільтра, що може призвести до вибуху;

не дозволяється залишати без нагляду ввімкнені електропристрої, допускати до них сторонніх осіб;

учитель фізики під час налагодження джерел високих напруг повинен дотримуватися таких запобіжних заходів:

не торкатися деталей і провідників руками або струмопровідними предметами (матеріалами);

переміщувати високовольтні з'єднувальні провідники або електроди кулькового розрядника за допомогою ізолювальної ручки (можна скористатися чистою сухою скляною трубкою);

після вимикання необхідно розрядити конденсатори, з'єднавши їх виводи розрядником або гнучким ізольованим проводом;

не дозволяється пряме потрапляння в очі світла від електричної дуги проєкційних апаратів, стробоскопа або лазера;

відповідно до Типової інструкції з охорони праці при проведенні робіт з лазерними апаратами, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР від 26 травня 1988 року № 06-14/20, у кабінеті фізики не дозволяється експлуатувати лазерну установку без захисного заземлення, необхідно обмежити екраном поширення променя вздовж демонстраційного стола. Не дозволяється робити будь-які регулювання, якщо знята верхня частина корпусу.

2.4. Учителі фізики, лаборант та учні забезпечуються спецодягом і засобами індивідуального захисту (халат, гумові рукавиці, захисні окуляри) відповідно до Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затвердженого наказом Держгірпромнагляду України від 24 березня 2008 року № 53, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2008 року за № 446/15137.

4. Вимоги безпеки під час роботи із скляним лабораторним посудом та іншими виробами зі скла

4.1. Під час роботи зі скляними приладами необхідно використовувати скляний посуд без тріщин; не допускати різких змін температури і механічних ударів.

4.2. Під час роботи на установці, виготовленій зі скла або з елементами зі скла, в умовах, коли є хоч невелика імовірність виділення теплоти або газоподібних продуктів реакції, необхідно обгородити всю установку захисним екраном, а найнебезпечніші ділянки установки - металевою сіткою або металевим кожухом, а також стежити за справністю усіх кріплень у приладах.

4.3. Під час збирання скляних приладів застосовувати підвищені зусилля не дозволяється. При з'єднанні окремих частин зі скла необхідно захищати руки тканиною.

З метою полегшення збирання приладів кінці скляних трубочок змочують водою або змащують вазеліном.

4.4. Усі види механічної і термічної обробки скла слід виконувати з використанням захисних окулярів.

4.5. Щоб обрізати кусок скляної трубки або палички, необхідно зробити на ній надріз напилком або іншим інструментом, який ріже скло, після чого взяти трубку обома руками і легким натиском у напрямі, протилежному надрізу, зламати її. Після цього гострі кінці слід оплавити або обробити наждачним папером.

4.6. Кінці скляних трубок і паличок, що застосовують для розмішування розчинів та іншої мети, мають бути оплавлені.

4.7. Пробірки, круглодонні колби, фарфорові чашки можна нагрівати на відкритому вогні спиртівки, плоскодонні колби і стакани слід нагрівати тільки на електронагрівачах із закритою спіраллю.

4.8. Посудину з гарячою рідиною не можна закривати притертою пробкою доти, поки вона не охолоне.

4.9. Слід бути обережним, вставляючи корки в скляні трубки та пробірки або виймаючи їх.

4.10. Великі хімічні стакани слід піднімати двома руками так, щоб відігнуті краї (бортики) спиралися на вказівний та великий пальці.

4.11. Установку або окремі частини її, що перебувають під вакуумом, слід захищати дротяним екраном (сіткою); під час роботи необхідно користуватися захисними окулярами.

4.12. Скляні посудини, призначені для роботи під вакуумом, заздалегідь випробовують на максимальне розрідження. Перед випробуванням посудину потрібно обгорнути рушником (м'якою тканиною) або натягти на неї металеву сітку. Такі самі заходи безпеки застосовують під час проведення фільтрування під розрідженням. Застосовувати плоскодонний посуд (перегонну колбу, приймач) у вакуумних установках і приладах не дозволяється.

4.13. Тонкостінну посудину під час закривання гумовою пробкою (наприклад, при влаштуванні промивалки) слід тримати за верхню частину шийки, пробку злегка

повертають, руки при цьому захищають рушником (м'якою тканиною).

4.15. Нагріваючи рідину в пробірці або колбі, необхідно закріплювати їх так, щоб отвір пробірки або шийка колби були направлені від себе; при цьому пробірку або колбу наповнюють рідиною не більше ніж на третину об'єму.

Упродовж усього процесу нагрівання не дозволяється нахилитися над посудиною і заглядати в неї.

4.17. Під час миття скляного посуду треба пам'ятати, що скло крихке, легко ламається і тріскається від ударів, різкої зміни температури. Для його миття щітками дозволяється направляти дно посудини тільки від себе або вниз.

В.о. начальника Відділу взаємодії з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та з питань координації роботи центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через Міністра надзвичайних ситуацій України
А.В. Тимофеев

Додаток 1

до Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК

медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь для аптечки кабінетів фізики загальноосвітнього навчального закладу

1. Аміаку розчин 10 % 40 мл	- 1 фл.
2. Бинт марлевий медичний нестерильний 10 м x 5 см	- 2 уп.
3. Бинт марлевий медичний стерильний 10 м x 5 см - 2 уп.	
4. Болезаспокійливі засоби (анальгін, цитрамон тощо)	- 1 уп.
5. Борної кислоти розчин спиртовий 2% (3%) 10 (20) мл	- 1 фл.
6. Брильянтового зеленого розчин спиртовий 1 % 15 (20) мл	- 1 фл.
7. Вазелін мазь 20 (25) г	- 1 уп.
8. Валідол 0,06 № 10, таблетки	- 1 уп.
9. Вата медична гігроскопічна стерильна 100 г	- 1 уп.
10. Джгут кровоспинний гумовий	- 1 шт.
11. Йоду розчин спиртовий 5% 20 мл	- 1 фл.
12. Лейкопластир 0,05 x 5 м	- 1 шт.
13. Ножиці медичні	- 1 шт.
14. Перекису водню розчин 3% 25 (40) мл	- 1 фл.
15. Пінцет	- 1 шт.
16. Пластир бактерицидний 2,3 x 7,2 см	- 5 шт.
17. Серветки марлеві медичні стерильні	- 2 уп.

Зміст

Примірна інструкція з безпеки для кабінету (лабораторії) фізики навчального закладу системи загальної середньої освіти.....	1
Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів.....	4
Положення про навчальний кабінет фізики та астрономії загальноосвітнього навчального закладу.....	12
Витяги з Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти.....	18
Безпечне проведення занять у кабінетах природничо-математичного напрямку загальноосвітніх навчальних закладів.....	27
Методичні рекомендації щодо проведення та обліку інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.....	35
Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів.....	36
Інструкції з безпеки життєдіяльності під час проведення фронтальних лабораторних робіт та робіт фізичного практикуму.....	40

Здано до набору 10.12.2012 р. Підп. до друку 24.12.2012 р. Формат 60 84/16. Папір газетний. Офсетний друк. Тираж 500 пр. Ціна договірна. Віддруковано в ПП “Прінт-Експрес”. 33000, м. Рівне, вул. Петлюри 7, тел./факс 63-38-90.